

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto . . .	5 for. — kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "
za četert leta . . .	1 " 40 "
Po pošti:	
za celo leto . . .	6 for. 30 kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "
za četert leta . . .	1 " 70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bođi živ na veke!“

Nar. pesen.

Oznanila

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več. pismenke plačujejo po prostorue

Za vsak list mora biti kolek (štempei) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 39.

V Celovcu v saboto 27. maja 1865.

Tečaj I.

Ideja avstrijske deržave.

III.

Da se je napravila pred tri sto leti vsred Evrope raznorodna Avstrija, to je bila velika dobrota premudre previdnosti božje. Stavimo, da bi bil ostal vsak narod in narodič sam za se in osnoval samosvojo deržavo, koliko strašnih vojsk bi se bilo med njimi vnelo, koliko kervi bi bilo prelite, morebiti bi bil marsikteri narod poginil za vselej. V avstrijski deržavi pa v eno celoto združeni so živeli med seboj v miru in ljubezni; proti zunajnim sovražnikom, zlasti Turkom, pa vsi vkup podenim banderom se branili moško in srečno. Od te zgodovinske resnice živo prepričan pisal sem 11. aprila 1848 deržavnemu zboru v Frankobrodu svoje znane besede: „Ako bi Avstrije ne bilo že, precej pri tej priči bi treba bilo osnovati jo v srečo cele Evrope in v imenu človeštva“. Ravno te moje besede je veliki ban Jelačić zapisal na svoje bandero, peljal hrabre svoje Slavjane v kervavo vojsko, rešil in ohranil našo Avstrijo, ki je bila zavoljo znanih prekulij v največi nevarnosti. Ne hvalim se rad, pa vendar imam pravico povedati, da sem tiste hude dni tudi jaz pripomogel, da Avstrija ni razpadla, da je ostala ena — celotna deržava. Ravno zavoljo tega, mislim, bil sem dvakrat (8. maja in 2. septb. 1848) poklican na Dunaj, naj stopim v ministerstvo; pa nisem hotel nobenega ministerstva prevzeti, da zavoljo svojega imena in znane svoje politike dunajski vladi še večih sitnost in težav ne napravim: Nemci in Madjari so ji tako dosti nadlegovali.

Minuli so srečno dnevi velike nevarnosti, premagani so bili Avstriji sovražni Nemci in Madjari, — pa prevzeli so spet avstrijsko vlado ljudje, kterim je bilo vse, kar je nežlahtne ali slovanske kervi, hud tern v peti. Ti ljudje in plačani spisovatelji so tudi mene razglašali in natolcevali za najnevarnejšega rovarja in puntarja, in tudi jaz sem padel v prekletstvo. Pa vendar sem ostal, kar sem vselej bil in kar ostati hočem — če Bog da! — do poslednjega izdihleja, — prijatelj najzvestejši deržave avstrijske. — Pa ne mislim in ne želim si Avstrije, kakorkoli si bodi, mislim si Avstrijo vsem svojim narodom pravično, in vlado, ktera bi se vsem skazovala kot prava mati, pa nobenemu izmed njih kot mačeha. Ravno v ta namen sem že spisal več sestavkov in podajam tudi té, da dokazem, kako bi se avstrijska deržava in vlada imela napraviti in uravnati.

Že neštivilnokrat je bilo izrečeno, da Avstrija ne sme biti niti nemška, niti madjarska, niti slavjanska, niti romanska, temveč avstrijska, da bode enako pravična vsem avstrijskim narodom. Tirjati pa, da vse dobrote, ki jih podaja velika deržava, dobiva in vživa le ta ali una narodnost, vsi drugi pa, ki morebiti k blagostanju in moči velike deržave več pripomagajo, le to prejmljejo, kar se jim, bi rekel, po milosti in iz dobre volje verže, zraven pa še gren-

ke besede požirati morajo, da jim več treba ni, da bi kaj več za nje še dobro ne bilo, — tirjati kaj tacega, pravi se ravnati zoper zapovedi večne pravice in resnice, pravi se klicati: „Mi smo gospodje, vi pa služabniki“.

Druga krivica, ki jo moramo večkrat slišati Slovani in Romani, je ta le: Vi ste narod še malo omikan; na višo stopinjo omike in izobraženja se morete povzdigniti le po nas Nemcih in Madjarih; vi se v svoj dobiček radi našega jezika učite in silite se znati ga, kajti dobro veste, da brez njega ne morete postati ne uradniki, da še celo koproli ne; vaš ubogi in sirovi jezik še ni pripraven in sposoben za reči in predmete više izobraženosti; zakaj torej si napravljati nepotrebnih sitnost in trudov pa poganjati se za izomiko in požlahtnovanje jezika, brez kterega prav lahko izhajate?

To je kaj lepa logika in doslednost; najpred komu naravna pota do omike in napredovanja zapreti, — po tem mu pa očitati, da je sirov in neomikan! Gospoda! Bodite pravični in dajajte vsakemu, kar mu gre in česar potrebuje. Odprite vsakemu naravno pot do omike in izobraženosti, po tem bode pa že vsak sam skerbel, kako bode na višo stopinjo prišel v uradih in pri vojaki, pa napredoval pri kmetovanju in občertnji. Širokoustno pa govoriti o liberalizmu, ponašati se s svojim konstitucionalnim duhom in smišljenjem, po svetu trobiti o veči izomiki, o pravičnosti in človečanstu, — zraven pa z nohti in zobmi deržati za svoje stare predpravice in svoj dobiček, ter ošabno se povzdigovati in razpenjati nad tistimi, kterim se dosedaj krivica dela, zares! to je tisti nesramni in ostudni farizejizem, kteri se pri denešnji politiki tako pogostoma kaže, in kteri zasluži, da bi ga šibalo ostrejšje pervo, kakor je od zgorej meni dano. Tako piše Palacky v tretjem svojem članku.

Deržavni zbor.

Ker nimamo ravno nič posebnega iz zbornice povedati, dostavljamo še nekoliko verstic o zadnjem sklepu, ki zadeva novo kupčijsko pogodbo. Kakor je že znano, bila je po vladnem predlogu sprejeta. 112 glasov je bilo zanj, 51 pa zoper. Vlada je napela vse strune, tudi iz liberalnega ozira, da si pridobi večino glasov. To se je sicer tudi zgodilo; toda, kakor nam glasovavni imenik kaže, podali so si poslanci raznih strank roke ter se zedinili za vladni predlog, tako, da nahajamo iz ene iste dežele nekaj poslancev na vladni strani, nekaj pa na nasprotni. Med 112 poslanci, ki so za odobrenje glasovali, nahaja se 6 ministrov, 39 velikih in malih posestnikov, 13 duhovnov in 28 uradnikov. Iz zgornje avstrijskega, Galicije, Bukovine, Sedmograškega, Sleskega, Primorja in Dalmacije so skoraj vsi, kar se jih glasovanja udeleževalo, glasovali za predlog. Tem tedaj se nova pogodba koristna zd. Kar se notrajno — avstrijskega tiče, glasovalo jih

je iz Štajerskega 7 za predlog, štirje pa ne; iz Koroškega trije proti, za pogodbo nihče; (g. Čabušnik se ni glasovanja udeležil) in iz Kranjskega eden za pogodbo, trije pa proti nji. Imenujemo nekatere izmed njih: gg. Toman, Derbič, Kromer, Vaser, Lohninger, Nišelvicer, Stieger bili so proti; gg. Deschman, Kaisersfeld, Rechbauer, Gleispach itd. pa za predlog. Ta imenik nam sploh priča, da so si poslanci zelo navskriž bili. Bog daj, da bi bila njih večina pravo zadelala! Obeta se nam kaj pač veliko veliko dobrot in polajšav, ki nam bodo zdaj po colni zvezi dohajale. Nam se pa le dozdeva, da je to kruh iz stare politične moke; — nekatere poslance je gnala nemška politika, da so glasovali za novo kupčijsko pogodbo; drugi so tako glasovali zavoljo tega, da si Madjare ohranijo prijatle in z njimi doženejo dualistične namene. Svoj materijalni dobiček so položili na oltar velikonemške in madjarske politike. — Berž ko ne se bo tudi gosposka zbornica po poslancih ravnala in vladin predlog sprejela. — Finančini odbor, ki ima pretresati proračun za l. 1866, se že tudi pridno posvetuje, ravnaje se večidel po zgledu letošnjega. Tako je že spet med drugim tudi dovolil, naj se državnemu ministru v podporo vladnih časnikov potrebn denar zagotovi. Pričakovali pa smo, da ga ne bodo tako liberalni odborniki več dovolili, ker tak hrup ženejo, da te baže časništvo nič ne pomaga!

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. (Novi advokati, pravniki ali odvetniki.) Viša deželna sodnija v Gradcu je razpisala službo ali konkurs za tista mesta, po katerih se bojo vstavili novi pravniki. V tem razpisu beremo, da imajo gospodje, ki se oglašé za pravdniško službo pri št. Lenartu v slovenskih Goricah, v Kozjem, v Velikovcu in v Kamniku posebno še dokazati, da znajo popolnoma slovenski jezik. Ko smo to brali, sprehajalo nas je serčno veselje; mislili smo, da bo vendar vsaj enkrat resnica s tisto tolikrat obljubljeno ravnopravnostjo. Pa za nas Slovence še ni medu brez pelina; to naše veselje je motila in grenila skerb, kaj neki misli visoka gospôda pod besedo „popolnoma“ znati slovenski jezik? Dozdaj je bilo že dosti, da je kdo bil le rojen na slovenski zemlji, naj si tudi ni znal trohice slovenski, ali pa kolikor zna 5—6 let star otrok. Včasih je še celó to bilo zadosti, da je prosivec prinesel svedočbo, da se je pri komur koli si bôdi slovenski učiti začel. Tako se je večkrat visoka vlada opekla, Slovcem pa se je krivica godila in vlada in Slovenci so terpeli. Zatorej naj se od prosivcev tirja, da znajo slovenski govoriti, brati in pisati, ter da to veljavno dokažejo.

Še nekaj je, kar nas v tem oklieu žali in moti. Tudi za Belak se bode postavil nov pravdnik; od tega se pa ne tirja, da slovenski zna. Kaj je to? Še dobro vemo, kako so Slovenci veseli bili rajnega dr. Lusanika v Belace, kako visoko ga štimali, in koliko upanja do njega imeli. Zdaj pa nobenega slovenskega pravnika ne bojo imeli! Dva advokata v Belace sta že terda Nemca, zdaj pride tretji in morebiti spet terd Nemeč, in več kot 20.000 Slovencev, ki pravdniške pomoči potrebujejo in je v Belace iščejo, bode spet brez slovenskega pravnika! Za božjo voljo, to bi pa vendar ne bilo prav. „Slovenec“ ni za to, da se toliko advokatov in notarjev postavlja, ki hočejo vsi od bornega ljudstva

živeti in sicer dobro živeti; če jih pa že potavljate, dajte nam tacih, katerih potrebujemo; dajte slovenskemu ljudstvu tacih, ki znajo slovenski! —

Iz Celovca. (Razstava Borovških izdelkov.) Naznanil je „Slovenec“, da mislijo Borovski puškari napraviti v Celovcu očitno razstavo svojih izdelkov, da bi tako svetu pokazali, kako lepo in dobro robo izdelujejo. 22. in 23. maja je bila ta razstava v sobani kupčijsko — obertniške zbornice odperta. Hodili so ljudje celi dan ogledovat prelepe Borovške izdelke. Videli smo puške z eno in z dvema cevima in nismo se mogli prečuditi, kako mojstersko je izdelano vse, kar vidiš na puški železnega ali lesenega. Posebno so dopadale tako imenovane „damaščanske“ cevi, ki so se dozdej izdelovale samo v Lüttich-u na Belgiškem. Borovljanci pa so znajdlji, kako se te cevi narejajo, in so naše državi pridobili to čast in slavo, da si zdaj sama domá nareja ravno to, kar je dozdej vedno kupovala in drago plačevala na ptujem. Visoko ministerstvo je Borovljancem na te izverstne cevi podelilo privilegijo. Videli smo tudi samokrese ali pištole, revolverje vsake baže, velike nože, katerim se pravi „Buschmesser“ in se pogostoma prodajajo v Ameriko. Vse, kar smo videli, nas je prepričalo, da so Borovljanci pravi in izverstni mojstri in da so v resnici vredni, naj jih visoka vlada in tudi ljudstvo podpira na vso moč. Gospodje, ki so pri teh rečeh zvedeni, terdili so, da se Borovška roba sme slobodno meriti z vsemi izdelki iz najbolj slovečih mest po Francoskem, Angležkem, Belgiškem, Amerikanskem itd. Le škoda in nesreča, da so okoliščine take, da državne postave branijo izvažati to prekravno robo na vse strani. Zatorej je ta misel res vse hvale vredna in tudi koristna, da se napravijo razstave in pokaže svetu, kakšni mojstri da so Borovljanci, in si vsaj privatne osebe kupujejo Borovške robe. Take razstave se bojo zdaj zaporedoma napravile po več mestih. Gosp. Franc Florijanšič, nekdanji upravitelj Cojzovih fužin v Bohinju na Kranjskem, pôda se s to razstavo v Ljubljano, Maribor, Gradec, Ljubno, Dunaj, Buda-Pešt, Berno, Prago, Opavo, Krakovo in Levov, — potem tudi v Draždane, Hamburg in Bremo (Bremen), kjer se morebiti kaka zveza in pogodba naredi z Ameriko. Poznej se misli ta gospod podati še v Egipt, odtod na Gerško, Turško, Serbsko in Romansko. — Bog mu daj srečo! „Slovenec“ pa priporoča pridne, izverstne pa uboge Borovljance — vnete Slovence! — zlasti vsem slovenskim bratom, da jih krepko podpirajo!

Iz Ljubljane. 13. maja X. (Dalje o „Matici“). Nekoliko za poldnem je bil Matičini zbor z glasnimi „slavami“ in „živili“ končan. Posebno je g. predsedniku dr. L. Vončini slava donela v zahvalo za njegovo blagovoljno obnašanje, za obzirnost in ljubeznjivost, s katero je ves čas zborove razgovore vodil. Akoravno so včasih britke besede se glasile, vendar nikdar niso osebam veljale, ampak vselej le stvari, kar je jasno znamenje naše omikanosti. Ne ena stvarica se ni pripetila, ki bi bila zbor vznemirila ali njegovo dostojnost otemnila. Ponosno terditi moramo, da so v tem prvem občnem, skoz in skoz narodnem in od več nego dveh tretjin slovenskega naroda zastopanem zboru Slovenci svoje parlamentarično dozrelost sijajno pred svetom pokazali. Naj to taji, kdor si upa, kdor najde vzrokov! Ali tudi spomin tega zbora mora vsakemu, ki se ga je ali udeležil ali o njem samo pripovedovati slišal, veselje in zaupnost v sercu zbuditi. Prepričan sem, da je ta zbor marsikterega mlačneža izdramil,

dvomeče suna rešil, čerstim narodnjakom pa še le bolj voljo in nado okrepil. Saj stojijo na Matičini zastavi, kakor na zastavah vseh naših drustev sploh tiste znane, zlate besede, ktere je g. Davorin Terstenjak, naš narodni starešina, v svojem končnem nagovoru v zboru izustil: „Tudi tu velja vse za vero, omiko, domovino!“ Z navdušenimi, vzvišenimi in radostnimi počutki se je častivna zbornica Ljubljanska zapustila.

Vernimo se pa zdaj z utrujenimi zborniki v čitavnico k obedu. Tu je vladala dobra volja; napitnice so se za napitnicami verstile in duh složnosti se je tu zopet mogočno ponovil. Na prvo vstane g. dr. Srnec ter napije zdravico Ljubljanskemu mestu in njegovemu županu za priserčni sprejem zbora. Na to odzdravlja g. dr. Costa v imenu Ljubljanskega mesta ter napiva na Matičini uspeh. Potem povzdigne g. dr. J. Bleiweis kupico na zdravje „diki jugoslovanski,“ prevzvišenemu škofu Strosmajerju. Za tim napije nekdo čerstim Štajarcem; nekdo drug čitavnicam slovenskim; nekdo matičnim udom v Kranju; zopet nekdo domoljubkam matičaricam; in tako so sledile napitnice za napitnicami, vse od navdušenega, priserčnega, prijateljskega klicanja spremljevane. Eno izmed teh se mi treba zdi posebej omeniti, ker se je vsem gostom tako rekoč iz serca glasila in ker je v važni zvezi bila z Matičinim zborom. To je napitnica g. dr. Srnca; veljala je slovenski duhovščini. Z blago naravnostjo in odkritoserčnostjo, ki je temu govorniku posebno lastna, je g. Srnec razložil svoje mnenje o pristavku g. Vončine. Glavna misel njegovega govora je bila, da nam tega pristavka za to ni treba, ker smo vsi Slovenci že tako v djanju dobri katoličani; k temu ni treba nas po pravilih še le siliti. V znamenje in svedočanstvo teh besed napiva on (Srnec) na terdno, nerazločivo zvezo slovenske duhovščine, branitelje sv. katoliške vere in slovenskega naroda. Ta zdravica je bila z donečimi „slavami“ odzdravljena. Ker so se Srnceve besede na Vončinin pristavek odnašale, vstane zdaj g. Vončina ter v prijateljskem, ravno tako priserčnem odgovoru napitnico povračuje. Občna pohvala in zadovoljnost je oba govornika spremljevala. Saj se je ravno zastran Vončininega pristavka največ pred zborom govorilo. Ne kar se blagega namena tiče, ki ga Vončinin pristavek ima, — o tem so vsi matičarji le ene misli —, ampak velika nevarnost, ko bi nadzorništvo matičnih knjig morebiti pod tako oblast prišlo, ki ni prijazna narodnosti in napredku slovenskemu, ki bi morebiti razvitje našega slovstva, ene izmed glavnejših podlag naše bodočnosti, zavirala, — ti obziri so sum zbužali. Mi namreč mislimo, da bi se kaj takega zares lahko zgodilo, ko bi društvo Maticice svojo samostalnost, svojo društveno neodvisnost iz rok spustilo in bi se moralo potem kakim neprijaznim ukazom uklanjati. Naše društvo ne sme nikomur drugemu podložno biti, nego presvitlemu cesarju, ki mu je življenje podelil, in državnim zakonom. Dokler pa imamo v Matičinem odboru tako verlih duhovskih zastopnikov, kakor sedaj, in take v vsakem obziru častitljive in veljavne može posvetnega stana, se nam o nekatoliškem in nenravnem duhu česa bati — zdi nepotrebna sumljivost. Ko bi se kaj neprilicnega sčasoma zgodilo, to zavirati je sredstev več ko dovolj. To so naše odkritoserčne misli, kterih, kakor zateurdno vemo, so tudi mnogi drugi. — Z občno zadovoljnostjo in v prijateljskem duhu smo se po obedu ločili, da bi se zvečer v čitavnici pri besedi zopet zbrali.

○ **Iz ajdovskega okraja v slov. Primorju.**
(8. maja.) Prejmite tudi iz našega Primorja glas, da zve slovenski svet, kako se je nekdanj, in kako se še dandanašnji tú s Slovenci v uradnih in šolah postopa. Živimo že čez 4 leta v ustavni enakopravni Avstriji, ali, žalibog! vživamo še malo ustavnih pravic. Podlaga ustave je enakopravnost narodnega jezika in veljava njegova v javnem življenju; brez veljave domačega jezika v šolah, uradnih, deželnih zborih je vsa ustavnost le puhla stvar, ktera našemu narodu nobenega prida ne donaša. Vemo sicer, da je težko, stari sistemi na enkrat dati slovó, ali vendar bi smeli pričakovati, da se naš jezik hitreje v šole in uradnije vpeljuje. Pa kaj bode li nam od Njih. Veličanstva našega cesarja zagotovljena enakopravnost vedno le na papirju ostajala? Saj ne živimo v tisti deželi, kjer imajo ubogi kristjani tudi enake pravice z Mahomedanci, ali žalibog le na papirju, v djanju pa ne! Doba germaniziranja ali ponemčevanja je po oktoberskej diplomii nehala ali vsaj bi morala popolnoma enkrat že jenjati. Pred tem časom so hotli koroške, štajerske in kranjske Slovence ponemčiti, ogerske pa je hotel oholi madjar pomadjariti. Ali kaj so s tem v tolikih vekih dosegli? Prav malo, ali, pa ako hočeš od druge strani, tudi prav dosti. Malo so dosegli, pravim zato, ker slovenski narod je pri vsem trudu germanizacije le slovenski ostal, izvzemši morda semtertje na mejah kako vas, ki se je ponemčila ali pomadjarila, ali pa da se je kdo, ki je več let šolske klopi garal, potem zapustivši jih svoj narod čertiti jel, ali ga pozabil. Drugič pravim, prav dosti, ker je naš narod v omiki in izobraženju zaostal, in zaostati moral. Kdo bi ga torej, ako dosedajne razmere pozna, še čertiti mogel in mu očitati, da je neomikan in sirov. Pomilovanja je vreden, ne pa meržnje. Tudi primorskim Slovincem se je, kar se njih narodnosti tiče, huda godila, dá, rekel bi, morda še hujsje kot gori omenjenim bratom. Tukaj namreč, nemogši nas ponemčiti, namenili so nas poitalijančiti ali pofurlaniti. Dosegli so pa morda kaj več, kot pri drugih z germanizacijo? Gotovo je namreč, da se je na furlanski meji, se ve da v nekterih vekih, več vasi pofurlanilo, posebno te, ktere se v ravnini nahajajo, ker so bile v bližnji dotiki z Furlani. Še ni 40 let, kar se je v eno uro od Gorice oddaljeni tati „Lučeniku“ večkrat po slovensko pridigalo: ob nedeljah namreč je bila ena pridiga v furlanskem, druga pa v slovenskem jeziku, kar priča, da so bili tam tudi slovenski prebivalci.* Kdo je temu kriv, nočem tukaj natanko razlagati. Glejmo torej, da ohranimo, kar še imamo, ter da ne pustimo niti pednja slovenske zemlje več poptujčiti! Nisem mislil v tem dopisu iz ajdovskega okraja stopiti, ali nehoté sem tako dalje zabredel. — V našem okraju so zahtevale uradnije, naj bi slovenski kmet nemščino razumeval pa laščino. Kako si hočeš to drugači razložiti, kajti prejemale smo iz uradnije zdaj nemške zdaj laške dopise, tako namreč, kakor se je uradnikom poljubilo, ali pa, kakor je bil uradnik bolj nemškemu ali laškemu jeziku kos. Kar je pa največe čudo, v našem okraju ne nahajaš niti rojenih Nemcev niti Italijanov, da bi bili zaradi njih nemško ali laško pisarili. Še dandanašnji se tukej mnogo laški in nemški uraduje, akoravno ima Ajdovščina svojo slovensko čitavnico, ki je od Ipavske le eno uro oddaljena, v ktero so skorej vsi uradniki vpisani.

(Konec pride.)

*) Starši ljudje še znajo slovenski, njih mlajši pa ne. Žalosten dokaz, da mlajši drugače pojó, kot njih starši. Pisec.

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Zagreba. Za gotovo se zdaj naznanja, da bo deželni zbor 17. julija t. l. sklican. Znani gen. Filipovič mu bo pervosednik, ban Šokčević pa dobi na 3 mesece dopust. — Škof Strosmajer je one dni v duhovskih zadevah po Sremu potoval in je pri tej priložnosti obiskal tudi Beligrad. Povsod, kamor je prišel, bil je sijajno sprejeman, zlasti pa v velikem mestu serbske kneževine, kjer so mu največo čast skazovali pravoslavni kakor Turki. On je namreč tudi viši Pastir na Serbskem. — G. Mrazovič ni zastran časnika, kakor se govori, na Dunaju nič opravil. —

Dežela ogerska.

Cesar je v Buda-Pešt povabljen, kjer bode v kratkem veliki dir za stavo. Govori se, da pojde. Ogrri se ga kaj veselé. Nadjajo se, da se bodo potem tudi politične zadeve na bolje obrnile. — Suša je kakor pred dvema letoma, zelo velika. Če ne bo skorej dežja, ne bo kaj žeti. —

Ptuje dežele.

Černogorska. Govorilo se je, da pojde knez Nikola iz Dunaja v Topčider k narodni slovesnosti. Zdaj pa zvemo, da se poda naravnost domu v Cetinje. Morebiti da se je to zategadel zgodilo, ker je knez Nikola dobil od cesarja red in je Avstrija napravila ž njim kupčijsko zvezo, kar nam je v veselo znamenje in dokaz, da Avstrija svojo dozrajno politiko zastran turških Slavjanov pusti in se spreverže na pravo slavjansko politiko — dobro in slavno! Če pa ostane vse pri starem in je vlada kneza Nikola le odvernila, da ne gre v Srbijo in da tako nastane zopet tisti — divide et impera! — potem pa je žalostno in tudi nevarno. —

Sardinska. Kralj se neki hoče s papežem pomiriti, naj velja, kar hoče. Poslal je zdaj grofa Revela, dobrega katoličana, v Rim, naj se nadalje s papeževu vlado pogaja. O tem pa še ni nič gotovega slišati.

Francoska. Napoleon se bo domu podvzival. Čaka ga tam mnogo dela. Iz Amerike prihajajo še vedno slabše novice. Mehikansko cesarstvo je v veliki nevarnosti, ker jo neki iz zedinjenih držav že veliko prostovoljcev tje maha, da bi pomagali Juarezu, pervosedniku republikanske vlade, in ktereга tudi vlada zedinjenih držav za pravega vladarja spozna. Ni se tedaj čuditi, da jih že mnogo mnogo kar strastno ugibuje, kaj bo Napoleon storil in kaj bo, če se s severnimi Amerikanci spopadejo. Zares, to ne bode igračica! Princ Napoleon je spet govoril, to se ve da zoper papeža in Avstrijo. Ponavljamo pa spet, kar smo že enkrat rekli, da zna ta princ kaj dobro na vsa usta govoriti, — da pa svet na njegove besede še ne bo na kup letel. On je neki zelo boječ. —

Amerika. Deležnikov Linkolnovega umora se je več ko 300 našlo. Pravijo, da jih bo okoli 20 obehšenih. Vse imajo dobro za varovane. Jugovskega pervosednika J. Davisa pa dozdaž še niso vjeli, dasiravno ga pridno iščejo. Mislijo pa nekteri, da bo berž ko ne še srečno ušel, — kam pa, to se dobro ne vé. Vdalo pa se še ni kacih 20,000 mož. Najberže jo bodo le-ti v Mehiko potegnili. Ker ima vlada doma zdaj polne roke dela, ne mislijo, da se bo na vrat na nos v novo vojsko spustila. Nadjajo se tedaj, da ostane neutralna, dasilih je Johnson zelo vroče kervi, in Angležem in Francozom pozabiti ne more, da so puntarje podpirali. — Seward bode ozdravel, kar daje

upanje, da se bo dalo še vendar morebiti vse z lepa poravnati. —

Drobtine.

Gospodarstvene (Duhovniki pomagajte tudi kmetijstvu!) Vsi naši domoljubi slagajo se v tem, da se nam domovina brez gospodarskega napredka ne more povzdigniti. Brez napredka v gospodarstvu bode narod tudi duševno slabo napredoval. Brez gospodarskega napredka homo pozno ugledali, da se nam omika po domovini vsestransko širi. Ako se ne bo pri nas zanaprejza gospodarski napredek, za razširjanje gospodarskega uka bolje skerbelo: naše vile modrice in umetnice ostale bode tudi zanaprej objokane in žalostne na veliko nam tugo in zalost.

Glejte temu živih dokazov! Koliko imamo v domovini blagodejnih in lepih ustanovitev, ki so v blagor narodu vtemeljene, ktere bi imeli podpirati, pa jih slabo podpiramo? Koliko imamo koristnih društev, kterih še udje nismo? A kterih tudi smo, zakaj pa s plačo letnih prineskov zaostajamo? — Vzrok temu je pač večidel pomanjkanje, je naše revno materijalno stanje, kteremu je spet večidel vzrok naša nevednost v gospodarskih zadevah in naukih. Le poglejmo po narodu: koliko vidimo revščino, pomanjkanje in tugo! Materijalno stanje prostega naroda se ne poboljšuje; kakor je bilo pred 20 leti, tako je tudi večidel še zdaj! A kakor je bilo pred 20 leti, zvedeli bomo, če poslušamo, kaj pravi verjetna priča, slavní pervosednik hervaškega gospodarskega društva, ki je v l. glavní skupščini istega društva med drugim takole govoril:

„Pogledimo našo domovino, ktera pod blagim in pravičnim vladanjem vživa (?) dobroto ustave od več stoletij dovolj skušene, kakor tudi zmerne, pametne svobode, ki ne pozná bremen svojevoljnosti niti razujzdanosti, ki se z redom, za srečo človeškega društva tako potrebnim, nikakor ne slaže, in tudi še nobenega naroda ublažila ni, — domovino našo, v kateri milo obnebbe dopušča, da se na jedni isti njivi večkrat na leto žanje, in ktera, dasiravno v več krajih ni kaj posebno rodovitna, ima vendar — izvzemši kamnite in bregovite okraje, sploh dobro zemljo, ktera tudi že srednji trud dovolj poplačuje.

Negledé na te koristi, prisiljeni smo izreči, da se, kar se tiče občnega blagostanja, z drugimi narodi primerjati ne moremo — da, še več, prepustiti moramo mesto gotovo vsem deželam, ki so na naši meji, če jim tudi niso omenjene naravne dobrote toliko, kolikor nam, na roko. Zelečim, se o tem prepričati, dosti je če mimogredé pogledamo našega kmeta in njegovo pohištvo. Za Boga! jaz nočem reči, da je revno stanje našega gospodarstva edini vzrok zlegu, kteri se tako pogostoma razodeva; vendar pa spet menim, da nihče, ki le količkaj pozna našo domovino, ne bode tajil, da slabo stanje pohištva in neredno zivljenje kmeta našega v ozkej zvezi stoji z njegovim zanemarjenim gospodarstvom. Da se mu pa imetek malo po malo pomnoži, treba je v njem ljubezen do reda vnemati in ljudi spodbujati k umnemu premišljevanju, da vsak vpelje pametne prenarode v poljedelstvu, da se oživlja in zmirej popolniša postaja delavnost kmetiška.

(Dalje prih.)

Dunajska borsa 26. maja 1865.

Novi zlati	5.21 1/2
Srebro	106.75
London	109.20